

Beknopt IHP gemeente Heerde

Opdrachtgever

Gemeente Heerde

Referentienummer

980213-01/20160817EO02

Samenstelling

Onno Damen

Igor Grevers

Status

Definitief

17 augustus 2016, Zwolle

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Beeld gemeente Heerde.....	4
2.1	Leerlingenontwikkeling	4
2.2	Het Sprengen College	4
3	Kern Heerde.....	5
4	Kern Wapenveld	6
5	Kern Veessen.....	8
6	Thema's	9
6.1	Omgang vaste voeten	9
6.2	Overheveling buitenonderhoud.....	9
6.3	Afspraken onttrekken schoolgebouwen aan onderwijsbestemming.....	10
6.4	Beleidslijn asbest	10
6.5	Beleidslijn 2,5 tot 4 jarigen.....	11

1 Inleiding

De gemeente Heerde is al enige tijd met de schoolbesturen in gesprek over de gevolgen van de overheveling van het buitenonderhoud. Primair liggen deze gevolgen bij de schoolbesturen en heeft de gemeente Heerde vanuit de wet- en regelgeving geen verplichtingen. Echter, de gemeente Heerde wil de schoolbesturen de kans bieden om goed te kunnen anticiperen op de gevolgen. Zonder een directe toezegging vanuit de gemeente Heerde, is daarom besloten een beknopt Integraal Huisvestingsplan (IHP) op te stellen voor alle schoolgebouwen in de gemeente Heerde. Vanuit de wethouder is de wens, hierin ook een lange termijn richting te borgen voor de onderwijsgebouwen in Wapenveld en Veessen.

De rapportage bevat het beknopt IHP dat in samenspraak met de schoolbesturen tot stand is gekomen. De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- Kern Heerde.
- Kern Wapenveld.
- Kern Veessen.
- Thema's
 - Overheveling buitenonderhoud;
 - Afspraken onttrekken schoolgebouwen aan onderwijsbestemming;
 - Beleidslijn asbest;
 - Beleidslijn 2,5 tot 4-jarigen.

NB: Op verzoek van de wethouder wordt het onderwerp 'omgang leegstand, verhuur en medegebruik' als aparte bijlage bij het accommodatiebeleid opgenomen.

2 Beeld gemeente Heerde

2.1 Leerlingenontwikkeling

Het aantal leerlingen (primair onderwijs) in de gemeente Heerde gaat van 1.533 in 2015 terug naar 1.435 in 2031. Dit is een terugloop/krimp van circa 7%. Dit is een krimp maar niet zodanig substantieel als 20-30% die in andere delen van Nederland aan de orde zijn. De krimp in de gemeente Heerde is met goed beleid op te vangen en goed vorm te geven in de onderwijshuisvesting.

In lijn met de reductie van het aantal leerlingen, neemt de normatieve ruimtebehoefte voor het primair onderwijs af van 10.482 bruto vierkante meter naar 9.818 bruto vierkante meter. Dit is een potentiële overcapaciteit van circa 660 bruto vierkante meter. Uitgaande van een exploitatielast van € 45,- per bruto vierkante meter per jaar is dit een exploitatietekort van circa € 30.000,- per jaar bij de gezamenlijke schoolbesturen. Dit vraagt om huisvestingsbeleid om te voorkomen dat middelen van het onderwijs meer besteed worden aan de onderwijshuisvesting dan aan het primaire proces (leerkrachten en onderwijsleermiddelen). In de scenario's per kern wordt hier vorm en inhoud aan gegeven binnen de contouren van de beschreven thema's.

2.2 Het Sprengen College

Vanwege de specifieke vraagstelling is het speciaal onderwijs Het Sprengen College buiten beschouwing gelaten. Hiervoor loopt een separaat onderzoek/gesprek.

3 Kern Heerde

In de kern Heerde zijn de volgende scholen gehuisvest:

- Stichting Proo:
 - Jenaplanschool Heerde;
 - De Spreng (onderdeel MFA De Rhijnsberg);
 - Parkschool (dislocatie van De Spreng; onderdeel MFA De Heerd);
 - De Horsthoekschool (bij collegebesluit onderdeel MFA De Heerd).
- Stichting Cambium:
 - CBS Het Talent (onderdeel MFA De Rhijnsberg);
 - CBS Wereldwijs (onderdeel MFA De Heerd).
- VGPO Accretio:
 - Kristal (onderdeel MFA De Heerd).

De beide MFA's zijn geënt op het verwachte aantal leerlingen in het jaar 2015 en 2020. In de brede school De Rhijnsberg zijn de scholen op de lange termijn passend gehuisvest. Er is actueel een leegstand van drie lokalen. In MFA De Heerd zijn de scholen passend gehuisvest. Dit is gebaseerd op de leerlingprognose 2031 voor de gehele kern Heerde.

De Horsthoekschool zit in haar bestaande gebouw. In MFA De Heerd is geanticipeerd op het accommoderen van deze school.

De Jenaplanschool in Heerde is nog apart gehuisvest. De school is passend voor de capaciteit zoals weergegeven in de onderstaande tabel.

Jenaplanschool Heerde								
jaartal	2017	2018	2019	2020	2021	2026	2031	2036
behoefte	688	683	683	678	668	648	643	628
capaciteit	689	689	689	689	689	689	689	689
saldo	1	6	6	11	21	41	46	61
<i>ruimtebehoefte klassiek</i>	5	5	5	5	5	4	4	4

4 Kern Wapenveld

In de kern Wapenveld zijn de volgende scholen gevestigd:

- Nederlands Hervormde Schoolvereniging te Wapenveld:
 - De Parel;
 - De Goede Herderschool.
- Stichting Proo:
 - Jan Ligthartschool.
- Vereniging tot Stichting en Instandhouding van Scholen met de Bijbel te Wapenveld
 - PCO Ds. Van Maasschool.

In de kern Wapenveld is sprake van een terugloop in het aantal leerlingen. De normatieve ruimtebehoefte voor primair onderwijs in het dorp daalt van 3.345 bruto vierkante meter in 2017 naar 3.053 bruto vierkante meter in 2031. De leegstand loopt op van 785 bruto vierkante meter nu naar 1.077 bruto vierkante meter in 2031. In de onderstaande tabel is dit voor de individuele scholen weergegeven.

De Parel								
jaartal	2017	2018	2019	2020	2021	2026	2031	2036
behoefte	960	965	975	985	970	919	914	894
capaciteit	1118	1118	1118	1118	1118	1118	1118	1118
saldo	158	153	143	133	148	199	204	224
<i>ruimtebehoefte klassiek</i>	7	7	7	7	7	6	6	6
De Goede Herderschool								
jaartal	2017	2018	2019	2020	2021	2026	2031	2036
behoefte	844	834	829	819	809	768	763	748
capaciteit	873	873	873	873	873	873	873	873
saldo	29	39	44	54	64	105	110	125
<i>ruimtebehoefte klassiek</i>	5	5	5	5	5	5	5	5
Ds. Van Maasschool								
jaartal	2017	2018	2019	2020	2021	2026	2031	2036
behoefte	874	859	844	829	814	773	768	753
capaciteit	837	837	837	837	837	837	837	837
saldo	-37	-22	-7	8	23	64	69	84
<i>ruimtebehoefte klassiek</i>	6	6	5	5	5	5	5	5
Jan Ligthartschool								
jaartal	2017	2018	2019	2020	2021	2026	2031	2036
behoefte	668	658	658	648	638	612	607	597
capaciteit	1302	1302	1302	1302	1302	1302	1302	1302
saldo	634	644	644	654	664	690	695	705
<i>ruimtebehoefte klassiek</i>	5	4	4	4	4	4	4	4

De leegstand van 1.077 bruto vierkante meter komt overeen met circa 9 tot 10 lokalen. De tussenconclusie kan zijn dat er minimaal één schoolgebouw te veel is. Op termijn in 2031 komt de omvang van de leegstand ruim overeen met de ruimtebehoefte van De Goede Herderschool of de Ds. Van Maasschool.

De Parel is gebouwd in 2008/2009. De andere scholen zijn van voor 1975 en zijn 40 jaar of ouder. Vanuit de schoolbesturen zijn de volgende beschouwingen benoemd:

- De Parel is een nieuw schoolgebouw dat voldoet. De wens is deze locatie als passend te beschouwen en te handhaven.
- Vanuit Stichting Proo is aangegeven de Jan Ligthartschool niet te willen onderbrengen in een mogelijke toekomstige MFA of scholencluster. Wel zijn ze voorstander van het onderbrengen van diverse voorzieningen op een locatie.
- De schoolbesturen van zowel De Goede Herderschool als de Ds. Van Maasschool vinden dat de schoolgebouwen gedateerd zijn en vragen om een aanpassing in de huisvesting. Het verdient voorkeur dit in gezamenlijkheid op te pakken. Vanuit De Goede Herderschool is aangegeven dat deze niet echt gebonden is aan de huidige locatie.

Het standpunt van Stichting Proo kan gerespecteerd worden. Vanuit de gemeente ligt de focus op het onderbrengen van dorp overstijgende functies in een eventuele nieuwe MFA of scholencluster. Indien Stichting Proo kiest voor verhuur van de leegstand, dan gelden de afspraken rondom medegebruik en verhuur. Een alternatief is om de schoollocatie via sloop van enkele lokalen meer passend te maken.

Voor Wapenveld is een aantal scenario's mogelijk:

1. Instandhouding van de bestaande schoolgebouwen.
2. Eigenstandige renovatie van De Goede Herderschool en eigenstandige renovatie van de Ds. Van Maasschool.
3. Gezamenlijke nieuwbouw van beide scholen (al dan niet gecombineerd met opvangvoorzieningen of welzijnsvoorzieningen in het dorp). Locatie vormt in verband met beoogde spreiding een aandachtspunt, mede in relatie tot de decentrale ligging van het huidige 'dorpshart'.

Vanuit de wethouder is de ambitie uitgesproken om verder te verkennen of nieuwbouw van een MFA voor bovengenoemde scholen (De Goede Herderschool en Ds. Van Maasschool) haalbaar is, al dan niet aangevuld met andere kind gerelateerde of dorpsoverstijgende voorzieningen. Indien dit niet lukt, dan is eigenstandige renovatie van beide scholen op kosten van de schoolbesturen het alternatief. Vanuit de schoolbesturen is aangegeven dat bij renovatie sprake is van een gedeelde of gezamenlijke verantwoordelijkheid. Indien voor dit scenario gekozen wordt, dan het verzoek om hierover in gesprek te gaan.

In onderstaande tabel zijn indicatief de kosten voor vervangende nieuwbouw weergegeven op basis van de normvergoeding. Hierbij is rekening gehouden met het collegebesluit rondom de vaste voeten, maar niet met sloopkosten, asbestverwijdering of duurzaamheidsmaatregelen. Dit kan in een haalbaarheidsonderzoek nader gespecificeerd worden.

planningsjaar	2031	omvang normatief	omvang collegebesluit	normvergoeding	indicatie normvergoeding college
De Goede Herderschool	112	763	633	€ 1.126.484	€ 979.706
Ds. van Maasschool	113	768	638	€ 1.132.163	€ 985.385
totaal	225	1.532	1.272	€ 2.258.647	€ 1.965.091

Bovenstaande getallen houden geen rekening met de ambitie voor schoolgebouwen van GPR is 8 of energieneutraal bouwen. Uitgaande van de omvang conform het collegebesluit vraagt een nieuwe school volgens scenario 3 een investering van:

- GPR=8: € 2.416.800,-
- Energieneutraal € 2.671.200,-

Bovenstaande bedragen zijn prijspeil heden (2016) met een marge van 10%. Voor GPR is 8 is uitgegaan van een stichtingskostenniveau van € 1.900,- per bruto vierkante meter en voor energieneutraal bouwen van € 2.100,- per bruto vierkante meter.

5 Kern Veessen

In de kern Veessen zijn de volgende scholen gevestigd:

- Stichting Cambium:
 - De Zaaier.
- Stichting Proo:
 - De Heemde

Voor de kern Veessen geldt dat het aantal leerlingen terugloopt van 88 in 2015 naar 63 in 2031. De ruimtebehoefte (uitgaande van twee eigenstandige scholen met vaste voet van 200 vierkante meter per school) verloopt van 767 bruto vierkante meter naar 717 bruto vierkante meter. In onderstaande tabel is dit weergegeven.

Veessen								
jaartal	2017	2018	2019	2020	2021	2026	2031	2036
behoefte	767	752	737	722	722	717	717	717
capaciteit	885	885	885	885	885	885	885	885
saldo	118	133	148	163	163	168	168	168

Inmiddels is een fusie van beide scholen per 1 augustus 2016 in voorbereiding. De vraag die nog open staat is op welke locatie de nieuwe school gevestigd wordt, al dan niet aangevuld met opvangvoorzieningen. Vanuit beide schoolbesturen is de wens om vervangende nieuwbouw in een MFA-achtige oplossing te plegen. Voor de kern Veessen worden de volgende scenario's uitgewerkt:

1. Realisatie toekomstige school op locatie van De Zaaier (deels renovatie, deels nieuwbouw).
2. Realisatie toekomstige school op locatie van De Heemde (renovatie).
3. Realisatie van vervangende nieuwbouw.

Vanuit de wethouder zijn de scenario's om de fusieschool te huisvesten in het bestaande gebouw van De Heemde en een vervangende nieuwbouw in de vorm van een mini-MFA het onderzoek waard. De kosten voor het eerste scenario betreffen de renovatie en komen voor rekening van de schoolbesturen. Voor het scenario van vervangende nieuwbouw is hieronder een indicatie van de kosten weergegeven op basis van de normvergoeding. Hierbij is rekening gehouden met het collegebesluit rondom de vaste voeten, maar niet met de sloopkosten, asbestverwijdering of duurzaamheidsmaatregelen. Dit kan in een haalbaarheidsonderzoek nader gespecificeerd worden. Bij de berekening is uitgegaan van fusie van beide scholen.

planningsjaar	2031	omvang normatief	omvang collegebesluit	normvergoeding	indicatie normvergoeding college
De Zaaier	47	436	306	n.v.t.	n.v.t.
De Heemde	16	280	150	n.v.t.	n.v.t.
totaal	63	717	457	€ 1.074.016	€ 780.461

Bovenstaande getallen houden geen rekening met de ambitie voor de schoolgebouwen van GPR is 8 of energieneutraal bouwen. Uitgaande van de omvang conform het collegebesluit vraagt een nieuwe school volgens scenario 3 een investering van:

- GPR=8: € 868.300,-
- Energieneutraal € 959.700,-

Bovenstaande bedragen zijn prijspeil heden (2016) met een marge van 10%. Voor GPR is 8 is uitgegaan van een stichtingskostenniveau van € 1.900,- per bruto vierkante meter en voor energieneutraal bouwen van € 2.100,- per bruto vierkante meter.

6 Thema's

6.1 Omgang vaste voeten

In de “Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Heerde” staat een uitgangspunt geformuleerd rondom het vaststellen van de capaciteit van onderwijsgebouwen. De passage luidt:

De capaciteit van gebouwen wordt op basis van onderstaande methodiek vastgesteld. Het college kan in overeenstemming met het bevoegd gezag van een school besluiten tot het verminderen van de met onderstaande methodiek vastgestelde capaciteit, als de hiertoe beschikbaar komende ruimten worden ingezet voor onderwijskundige, culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden. Als een deel van een gebouw is gerealiseerd met andere dan overheidsmiddelen en hiervoor geen vergoeding wordt genoten, wordt dit deel niet tot de capaciteit van het gebouw gerekend. Dit deel wordt wel geregistreerd.

Hierbij wordt het volgende aangetekend.

In het Uitvoeringsbesluit voorzieningen in de huisvesting PO/VO worden wettelijke minimum normen qua bruto vloeroppervlakte aangegeven. Het gaat om bijvoorbeeld voor het basisonderwijs om 3,5 vierkante meter per leerling en een vaste voet per school van 70 vierkante meter.

Hantering van deze minimumnormen zou betekenen dat de toe te kennen vierkante meters nadelig zullen uitvallen voor het onderwijs. Daarom heeft het college besloten deze minimumnormen vanuit onderwijskundig oogpunt niet te hanteren met één uitzondering.

In multifunctionele accommodaties (= MFA) waar meerdere scholen in worden gehuisvest is het mogelijk om gemeenschappelijke ruimten samen te benutten als scholen. Dit betekent dat in principe kan worden volstaan met minder totaal benodigde bruto vierkante vloeroppervlakte per aanwezige school.

Daarom heeft het college besloten in het geval van een MFA waar meerdere scholen in worden gehuisvest niet de vaste voet te hanteren zoals in het verdere van deze bijlage wordt aangegeven maar in dat geval per school de vaste voet te hanteren zoals aangegeven in het Uitvoeringsbesluit voorzieningen in de huisvesting PO/VO.

Bovenstaande filosofie is richtinggevend bij het formuleren van scenario's vanuit de gedachte om risico op toekomstige leegstand te reduceren. Medewerking van het onderwijsveld is wel noodzakelijk.

6.2 Overheveling buitenonderhoud

De regeling overheveling buitenonderhoud gaat in beginsel uit van een koude overdracht. De gemeente Heerde heeft deze lijn gevolgd en per 1 januari 2015 is de overheveling van kracht geworden. Vanuit de gemeente en het onderwijsveld is de algemene conclusie dat de schoolgebouwen goed onderhoud zijn. Echter, de schoolbesturen hebben aangegeven dat er onderhoudsactiviteiten zijn die vallen onder de periode van voor 1 januari 2015.

Uit een inventarisatie is het volgende naar voren gekomen:

- Vanuit Primair Openbaar Onderwijs Veluwe (Stichting Proo) is aangegeven dat dit niet aan de orde is.
- Voor CBS De Goede Herder gaat het om een bedrag van € 4.598,- inclusief BTW (leveren en plaatsen van screens en aanpassen hemelwaterafvoer).
- Voor de Ds. Van Maasschool gaat het om een bedrag van € 23.697,- inclusief BTW (vervangen dak en aanverwante aanpassingen).

Bovenstaande bedragen uit de inventarisatie zijn te overzien. Het is aan de gemeente om te overwegen deze kosten alsnog te vergoeden en hiermee de scholen een ‘frisse/gelijke’ start te laten maken. Een eventuele vergoeding dient wel geplaatst te worden in het lange termijn perspectief van de school. Indien de school vervangen gaat worden voor nieuwbouw of onttrokken wordt aan de onderwijsbestemming, dan is vergoeding niet wenselijk of aan de orde.

Vanuit de wethouder is aangegeven bovenstaand ‘achterstallig onderhoud’ in een collegevoorstel op te nemen met de intentie om de genoemde investeringen voor bekostiging op te nemen.

6.3 Afspraken onttrekken schoolgebouwen aan onderwijsbestemming

Vanuit zowel de gemeente als de schoolbesturen is de beleving dat de onderwijsgebouwen de afgelopen jaren goed zijn onderhouden (een uitzondering vormen de punten genoemd onder 6.2). Vanuit deze gedachte is de aanname dat de onderhoudsstaat van de gebouwen voldoet. Wanneer een school in de toekomst niet meer nodig is, kan deze aan de onderwijsbestemming onttrokken worden en valt het gebouw terug naar de gemeente. Bij onenigheid over de onderhoudsstaat van de gebouwen is het advies een duidelijke nulmeting en afspraken te maken. Dit is in de gemeente Heerde niet aan de orde en daarom niet nodig. Afsproken is dat de schoolbesturen de schoolgebouwen in redelijkheid teruggeven (onderhouden zoals een goed huisvader betaamt) aan de gemeente als deze onttrokken worden. Hierbij wordt een pragmatische en praktische insteek gekozen. Waarbij dit in onderling goed overleg geregeld wordt, gelijk aan de recente voorbeelden in de kern Heerde. Bij twijfel heeft het schoolbestuur de aantoonverplichting van het gepleegde onderhoud door het overleggen van de onderhoudshistorie via facturen.

6.4 Beleidslijn asbest

Voor alle scholen in de gemeente Heerde zijn asbestinventarisaties gemaakt. De VNG, PO-Raad en VO-Raad hebben gezamenlijk een ‘handreiking asbest’ opgesteld (onderstaande is daarop gebaseerd). Er zijn drie situaties denkbaar rond asbest in schoolgebouwen:

1. Geen asbest aanwezig, geen actie noodzakelijk.
2. Asbest aanwezig dat een actueel risico oplevert.
3. Asbest aanwezig dat geen actueel risico oplevert (advies: stel een asbestbeheerplan op).

Vanuit de in het verleden uitgevoerde asbestinventarisaties kan categorie 2 niet meer aan de orde zijn. Daarmee blijft het type asbest dat geen actueel risico levert over. De vraag is hoe om te gaan met de kosten van de asbestsanering (indien aan de orde).

De kosten voor de asbestinventarisatie en het asbestbeheerplan komen voor rekening van het schoolbestuur. De te maken kosten zijn vergelijkbaar aan die voor het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan. De kosten die te maken hebben met het noodzakelijk verwijderen van het asbest zelf (categorie 2), komen volledig voor rekening van de gemeente aangezien de aanwezigheid van asbest wordt gezien als een constructiefout. Het wegnemen van asbest enkel als voorzorgsmaatregel komt niet voor vergoeding in aanmerking (conform jurisprudentie).

Wie de kosten voor herstelwerkzaamheden op zich neemt, zoals het vervangen van plafonds, vensterbanken en dorpels, is een punt van overleg. Formeel kan het schoolbestuur aanspraak maken op volledige bekostiging van de verwijdering en het herstel door de gemeente. Een vergoeding voor het vervangen van dergelijke zaken maakt echter ook onderdeel uit van de lumpsumbekostiging die het bestuur van het Rijk ontvang. Het bestuur en college kunnen daarom ook overeenkomen dat de kosten van en gerelateerd aan de sanering volledig voor rekening van de gemeente komen en dat het bestuur een ander overeen te komen financiële bijdrage levert aan het herstel.

Voor dit beknopt IHP is het voorstel dat de gemeente per geval haar rol beziet in redelijkheid en billijkheid. Vertrekpunt voor het gesprek vormen de bestaande rapporten die beschikbaar zijn van de schoolgebouwen rond asbest.

6.5 Beleidslijn 2,5 tot 4 jarigen

Landelijk speelt op dit moment een discussie over het inrichten van een integraal vrijwillig (onderwijs)aanbod van hoge kwaliteit voor kinderen vanaf 2,5 jaar. Het gaat om een aanbod voor alle kinderen tussen de 2,5 en 4 jaar voor vijf dagdelen per week. Dit aanbod zou vallen onder de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Dit IHP wil graag rekenschap hebben van de impact van een dergelijke wijziging.

Op dit moment maakt een deel van de 2,5- tot 4-jarigen als gebruik van een voorschoolse voorziening binnen het peuterspeelzaalwerk of de kinderdagopvang. Invoering van deze beleidslijn betekent een extra ruimtevraag binnen de scholen, maar ook een verlaging van de ruimtebehoefte in de opvangvoorziening gedurende een aantal dagdelen in de week. De exacte overlap is lastig in te schatten.